

Gospod, še mêne . . .

Za bratom brat — slovésna vrsta —
V svetišče stopa pred oltar,
Na ustnih prvi ‚Introibo‘,
Na cvètnih licih srède žar.

Sladkó trepeče v prsih duša,
Srcé zaliva jim blagost:
K Gospodu jim hití stopinja,
Ki razsvetljuje njih mladost!

S solzámi nékoč truda seme
Sejáli so že v rôsnih dneih —
Kakó ne vriskaj danes duša
Ob dozorelih jim snopéh!

Za bratom brat — slovésna vrsta —
Jaz gledam njih sprevód molcé:
Razgreva prsi koprnenje,
Drhteče triplje mi srcé — —

Gospod, še mêne kdaj pokliči
Za brati v sveti šótor svoj,
Da s čistim srcem, čisto rôko
Stojim, kot óni pred Teboj!

Da večno tvojo čast oznanjam,
Na zêmlji Tvoj okušam raj:
K oltarju svojemu privédi,
Gospod, še mêne, prosim, kdaj!

Mih. Opeka.

Gornjigrad na Štajerskem.

(Krajepisno-zgodovinska črtica. — Spisal F. K.)

(Konec.)

Ker so ljubljanski škofje tesno sklenjeni z Gornjimgradom, omenjamo njihova imena: Žiga Lamberski (1463—1488), Krištof Rauber¹⁾, ki je bil tudi škof sekovski (1493—1536), Franc. Kacijaner (1536—1544), Urban Tekstor (1544 do 1558), Peter Zapoški (Seebach) (1558 do 1570), Konrad Glušič (1570—1578), Boltžer Radlic (do 1579), Janez Tavčer²⁾ (1580 do 1597), Tomaž Hren (1598—1630), Rajnald „Scarlichi“ (1630—1640), Oton grof Buchheimski (1641—1664), Jožef grof Rabatta (1664 do 1683), Žiga grof Herbersteinski (1683 do 1701), Ferdinand grof Kühnburški (1701 do 1711), Francišek grof Kauniz (1711—1717), Viljem grof Leslie (1718—1727), Feliks grof Schrottenbach (1728—1742), Ernest grof Attemski (1743—1757), Leopold grof Petazzi (1761—1772), Karol grof Herbersteinski (1772 do 1787), Mihael baron Brigido, tudi nadškof (1788—1806), Anton Kavčič (1807—1814), Avguštin Gruber, pozneje nadškof v Solnemgradu (1816—1824), Anton Alojzij Wolf (1824 do 1859), Jernej Widmer (1860—1875), Janez Zlatoust Pogačar (1875—1884), in Jakob Missia (od l. 1884. naprej).

V Gornjemgradu so pogostoma stolovali ljubljanski škofje in vladali od tukaj svojo vladikovino, obstoječo iz župnij, ki so nekdanj spdale pod samostan, ter so tukaj obhajali tudi

¹⁾ Od drugega naprej so vsi pokneženi.

²⁾ Rojen najbrž na Rečici.

tako imenovane škofijske sinode ali shode. Gornjigrad je imel od teh shodov precèj dobička, bolj pa še od mnogoštevilnega osobja na škofovskem dvoru. Že za drugega škofa Rauberja n. pr. je bilo dvornih služabnikov okoli 90. — Večinoma so prvi škofje tudi v gornjegrajski cerkvi pokopani. Popolnoma so se škofje preselili v Ljubljano l. 1783., ko je južna Štajerska za cesarja Jožefa II. pripadla labodski škofiji, katere sedež je bil v Št. Andražu na Koroškem.

Škofje so imeli kot knezi rimsko-nemškega cesarstva v Gornjem gradu sodno pravico (Hals- und Blutgericht), zaradi česar se je tu naselilo mnogo ljudstva. Prve hiše izvirajo od samostanskih ali škofijskih služabnikov, kakor kažejo še sedaj ohranjena nekatera hišna imena n. pr. Matija, Matiče, Jakl, Jurček, Tonček, Jošk, Natel, Marko, Lukan, Adam, Tine, Mihec, Florijan, Lekš (Aleksij), Matevžak, Francek, Blaž, Urbanček, Pavel, Mrkuš (Markuš), Kovač, Mlinar, Krznar, Firber (Färber), Žnidarček, Šloser, Tičer, Majer, Podkrajnik, Soldat, Mežnar, Vratar itd. Ti služabniki so namreč deloma že zaradi svojega posla stanovali zunaj in blizu samostana.

Ni znano, katerega leta je bil Gornjigrad povzdignjen v trg, vsekako pa ima zahvaliti ljubljanske škofje za svoj razvitek. Trg ima tudi svoj grb, namreč trolistno deteljo na modrem polju, katero zgoraj v obeh kotih zagrinjata beli zagrinjali; vsako zagrinjalo pa ima v sredi po jedno zlato zvezdo. Ne vé se, kako je nastal grb. Kakor običajno, imeli so tudi gornjegrajski